

Bölüm 6

TÜRK DIŞ POLİTİKASINDA AKTİF GÜVENLİK TEDBİRLERİ DÖNEMİ; “DENGE DÖNGÜSÜ” ANALİZİ VE ULUSAL GÜVENLİK KONSEPTİ BELİRLEME SÜRECİ

Rüştü Salim Savaş BİÇER¹

Giriş

Hegemonik Savaş Teorisi, devletlerarası eşit olmayan güç gelişiminin uluslararası ilişkileri yönlendirmesi olarak tanımlanmış ve ilk defa Spartalılar ile Atinalılar arasındaki büyük savaşın tarihini yazan Tukidides tarafından ortaya atılmıştır (Gilpin,2013). Teorinin önerdiği şekilde o günden bu güne değişmeyen bir paradoks olarak, uluslararası sistemdeki temel değişimlerin ve özellikle de devletler arasındaki istikrarlı ya da istikrarsız güç dağılımının, sistemdeki baskın devletlerin hayati çıkarlarını tehdit edip bir savaşa yol açmaksızın çözüme kavuşması sistemi denge de tutmaktadır. Savaş, onu durduracak bir şeyin olmaması sebebiyle oluşur (Waltz, 1959). Devletlerin dış politikalarının karşılıklı etkileşimleri sonucunda bir tırmanma sürecinin yaşanması, aslında kritik eşiğin öncesinde, sorunların güvensizlik ve belirsizlik temelinden kurtarılacak gerçek ama gözardı edilen çatışma sebeplerinin ortaya çıkmasını sağlayabilecektir. Hegemonik bir savaşın çıkışını, gücün ve sosyal düzenin temelinin önemli bir değişimden geçmesi ile oluşan gerilimin yarattığı değerlendirilerek, günümüzde bu gerilimin görüldüğü coğrafyalarda tehdit algılamaları nedeniyle güvenlik kaygıları olan aktörleri ve bu aktörlerin davranış biçimlerini öncelikle belirlemek uygun olacaktır. Güvenlik kaygıları aynı olan ve tehditleri aynı biçimde algılayan aktörlerin aralarında gerçekleştirdikleri iş birliği en sık rastlanan davranış türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Çeşitli biçimlerde karşımıza çıkan iş birliği yöntemleri arasında, en güçlü aktörün denetimi altına girmek de sayılabilir. Bu durumda bir güvenlik endişesi taşıyan devletler için, tehdidi birlikte bertaraf edebileceği ortaklar aramak öncelikli hareket tarzı olmaktadır. Aynı tehdidin benimsendiği yeni ittifak, bazı hassas nedenlerle daha önce tehdit olan ancak artık birlikte tedbir alınmanın mümkün ya da gerekli olmadığı eski tehditler nedeniyle kurulmuş eski ittifakların da göz ardı edilmesi anlamına gelebilecektir. Burada yeni bir dengenin kurulduğunu, hatta bu dengenin eski dengenin aktörlerini de kapsadığını görebiliriz.

¹Dr. Öğr. Üyesi Rüştü Salim Savaş Biçer, Nişantaşı Üniversitesi İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, savas.bicer@nisantasi.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-6318-9814

dinamikleri de analizde önemseyip kullanmaları anlamına gelmektedir. Ulusal Güvenlik konusunda toplumun bütün bileşenlerinin mutabakatı Güvenlik Stratejisinin hedefleri belirlenirken gerekli olmasa da, konsept ile ilgili olarak, iç ve dış bütün dinamiklerin beklenti ve taleplerinin dikkate alınması zorunludur. Bu bakış açısı ile hazırlanacak bir Ulusal Güvenlik Konsepti, dönemsel olarak ülkenin güvenlik ihtiyaçlarının karşılanmasında yeterli olacak teknik bir altyapıyı ve toplumsal kabulü oluşturacaktır.

Soğuk savaş sonrasında görülen ortaklaşa güvenlik girişimi ve bir güvenlik örgütlenmesi içerisinde yer alınması anlayışı, soğuk savaş sonrasında da çok kutuplu düzenin ihtiyaçlarına kısmen cevap vermesine rağmen terk edilmemiştir. Özellikle Birleşmiş Milletler Antlaşmasının 51nci maddesinde belirtilen devletlerin kendini savunma hakkı, ortak kendini koruma hakkı olarak değerlendirildiğinde, ihlalcı devlete uygulanacak uluslararası hukuk kurallarının işletilmesi görevi zarar gören devlete düşmekte, bu zarar görenin talebi halinde ancak gönüllü olan ülkeler yaptırıma katılmaktadır. Ortak savunma hakkının kullanılması bu kapsamda sınırlı ve Birleşmiş Milletlere bildirim tabidir ki bu nedenle Güvenlik Konseyinin beş daimi üyesinin ortak güvenlik anlayışı içerisinde hareket etmesi beklenmektedir. Türkiye'nin ulusal güvenlik sorunu olarak Kabul ettiği konularda bölgesinde kuvvet dengesinin bozulmasına ve Denge Döngüsünün tamamlanamamasına sebep olacak bölge dışı güçlerin içerisinde bulunan Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin beş daimi üyesinin yeni hegemonya kurm girişimleri bulunmaktadır. Bu emperyalist girişimleri ortadan kaldıracak Ulusal Güvenlik Konsepti çalışmasının kısmi uygulama örneklerini, gerek Irak gerekse Suriye'nin kuzeyinde terör örgütlerine karşı her alanda aktif olarak sürdürülen mücadelede görmekteyiz. Bu devlet refleksinin Türkiye'nin I çve dış, her ilgi ve etki alanındaki bölge ve konular için tek bir metinde birleştirilmesi halinde, dönemsel olarak karşılaşılabilecek ulusal güvenlik sorunlarına önceden tedbir alınması da mümkün olacaktır.

Kaynakça

- Baldwin D. A. (1989). *Paradoxes of Power, Concept of Threats*, Oxford, 45-81.
- Baldwin D. A. (1997). *The Concept of Security, Review of International Studies* 23,
- Booth K. (2007). *Theory of World Security*, Cambridge Studies in International Relations: 105, Cambridge University Press, s.163
- Buzan B. (1991), *People, State and Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post-Cold War Era*, 2nd edition, Boulder CO,
- Brodie B. (1950). *National Security Policy and Economic Stability*, *Yale Institute for International Studies Memorandum No:33*, New Haven CT, 5-6
- DÂİŞ'e Karşı Küresel Koalisyon Web Sayfası (21.08.2018 tarihinde <http://theglobalcoalition.org/en/home/> adresinden ulaşılmıştır)
- Gilpin, R. (2013). *Hegemonik Savaş Teorisi, Barış Terzioğlu (çev.)*, Uluslararası İlişkilerde Anahtar Metinler içinde (s.423-441), İstanbul, Uluslararası İlişkiler Kütüphanesi
- Hough P. (2008). *Understanding Global Security* (2nd edit). New York, Routledge, 18
- Iglesias M. L. TCol. DEM. (2011), *The Evolution Of The Concept Of Security, IEEE Framework Document N° 05/2011*, s.4
- Küçükşahin A. & Uyar E. Ö. & Tahminciler E. & Dinçer, D. *Türkiye'nin Güvenlik Strateji Belgesi Nasıl Hazırlanmalıdır?*, s. 17. (02.07.2018 tarihinde <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/84545> adresinden ulaşılmıştır)
- MacFarlane S. N. (2012). *Georgia: National Security Concept versus National Security*, *Center for Social Sciences, Tbilisi and University of Oxford Russia and Eurasia Programme Paper REP PP 2012/01*, 4

- Mijalković, S.&Blagojević D.,*TheBasis of National Security in International Law*, Academy of CriminalisticandPoliceStudies, Belgrade, UDK: 351.862/.863 ; 341.22, s.50-51, (15.06.2018 tarihinde <http://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/0354-8872/2014/0354-88721401049M.pdf>, adresinden ulaşılmıştır)
- OppenheimF. E.(1975). The Language of PoliticalInquiry: Problems of Clarification, in Fred I. Greensteinand Nelson W. Polsby (ed.) *Handbook of PoliticalScienece*, vol. I: *PoliticalScience: ScopeandTheory*, (s.284).Reading MA
- Oppenheimer M.(1984).*Dünya Ekonomisi Bunalım ve Siyasal Yapılar*, (Seçkin Cılızoğlu,Çev. Ed.), İstanbul Belge yayınları, 281
- Öymen O.(2011), *Ulusal Çıkarlar; Küreselleşme Çağında Ulus Devleti Korumak*(ikinci baskı), Remzi Kitabevi, 182
- Özlük, E. (2017). Dengeleme mi Peşine Takılmak mı?: Dış Politika Stratejilerini Yeniden Düşünmek, *Akademik Bakış Cilt 10 Sayı 20 Yaz*, 223,(12.06.2018 tarihinde file:///Users/bicer/Downloads/Dengeleme_mi_Pesine_Takilmak_mi_Dis_Politika_Strat.pdf, adresinden ulaşılmıştır)
- Pirinççi F. (2010). *Silahlanma ve Savaş*, Bursa,Dora Yayınları, 13
- Sivrioğlu,U. T.& Yılmaz M. E. (2017). İlk Çağ Uygarlıklarında Diplomasi, *U.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt 10, Sayı 2*, 179-227
- WaltzKenneth, N.(1959). *Man, theStateandWar: A Theoritical Analysis*, New York, Columbia University Press,44
- Wolfers A. (1952). National Security as an AmbiguousSymbol, *PoliticalScienceQuarterly* 67, 485
- Yılmaz, S.(2015). Neo-klasik Realizm: İlerletici mi? Yozlaştırıcı mı? Lakatosyan Bir Değerlendirme, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Sayı 46*, 7